

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSAG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
es kliring 10,489. sz. — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL

ADATLAJONOS.
KÖNYV-
TÁR

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk — Hivatalos hirdetések 100 szög
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

Aki nincs kormányon, semmit sem tud...

Irta: *Kossuth Ferenc.*

Nem tagadom, sok mondani valóm lenne még a külügyekről, de mert a kétállamu monarchia külügyi irányzatára nézve tisztában nem vagyunk, sem én, sem senki más ebben az országban és valóban kétlem, hogy ezidő szerint tisztában van-e vele maga Berchtold gróf: nem tudom mikor és hol árthatnék, mikor és hol mondhatnék olyat, amit a kétállamu monarchia elenségei kihasználhatnak ellenünk, mint ahogy erre a szerbeket készeknek kell hinnem. Nem tudom, hogy mit jelent az a bizonyos három törvényjavaslat, melyet most terjesztettek be s melynek a háborúra készülődés terén kívül sem időszerűsége, sem értelme nincs. Nem tudom, mit jelentenek a mostani és a volt táborvezérkari főnököknek látogatásai Berlinben, illetőleg Bukarestben. Nem tudom, mit jelentenek a katonai mozgalmak keresztül-kasul az országban, melyek annál kevésbbé titkosak, mennél inkább titkoltatnak.

Mindezt nem tudom; de sejtem azt, hogy a figyelmeztetések idején már túl vagyunk. Tul vagyunk most, ha nem lettünk volna túl az első perctől fogva, abból az igazságból kiindulva, hogy a kettős monarchiában hagyományos kormányzása elv az, hogy aki kormányon van, az mindent tud, de aki nincs kormányon, az semmit sem tud; ha pedig semmit sem tud, ne írjon és ne beszéljen.

Emlékszem, hogy idős Andrassy Gyula, midőn már visszavonult, egy alkalommal véleményt nyilvánított a külügyekről, de azzal intették le, hogy mit tud ő hozzá, hiszen nincs már hivatalban?

Mit tudok tehát én is hozzá, minthogy én sem vagyok többé miniszter? És ha miniszterségem alatt sok dicsérni valót találtak is magasabb helyen a mostanihoz hasonló körülmények közt, mit tudok én hozzá most, hiszen nem vagyok már miniszter. Sőt még csak kidobott képviselő sem vagyok, persze csak azért, mert a Házban, szokásom szerint csendesesen és nyugodtan viselkedtem, ámbátor sok alkalommal volt arra, hogy lelkem mélyében megbotránozzam.

Nem vagyok kidobott képviselő, de barátainak ez most politikai és társadalmi állása.

Kérem tehát önmagamtól, hogy bár az európai viszonyokat régesrégóta jól ismerem, mit tudok én most hozzá, anélkül a kvalifikáció nélkül, mely magyar mondás szerint, minden magyar királyi hivatalnokkal vele születik, de csakis vele.

Szerényen bevallom, hogy most csakugyan nem tudok valamit, még

pedig azt, hogy mikor árthatok, ha a külügyekről írok, vagy beszéllek. Én pedig hazámnak csak kasználni akarok. Isten mentse meg attól, hogy bármely irányban ártsak e szegény hazának, amelyet talán akkor sem tudnánk kellőleg megvédelmezni, ha minden magyar összefogna, ahelyett, hogy minden magyar széthuz és torzsalkodik.

A világ eseményei tovább folynak; körülöttünk készül valami, e valamit csak sejtjük, de nem tudunk róla semmi bizonyosat.

Ne mondja nekem senki, hogy a huszadik században nem történik csoda! Aki a csodáknak nem hisz, figyelje meg: mi történik Albániával? E tartomány függetlenségét egész Európa diplomáciája akarja és követeli és ez képezi a világ csodáját. Akarja és követeli a mi külügyi kormányunk is, amely pedig a pragmatika szankció és azóta számos törvény által függetlennek kimondott Magyarország független intézményeivel nem sokat törődik. Pedig Magyarország közelebb van a Ballplatzhoz, mint az albán szikla-hegyek. Az albánokat támadják és minket, magyarokat is támadnak a délszlávok. Csakhogy ott börök kockázatásával támadják az albánokat, minket pedig teljesen védett helyről, a lassanként szlávított Ausztria sáncai mögül támadnak az osztrák-németekkel együtt, akik az 1867. alkotmányt ennek első napjától kezdve félremagyarázták a mi kárunkra s a maguk kárára.

Látott-e, hallott-e olyasmit ezelőtt valaki, hogy Európa diplomáciája valamelyik nemzet függetlensége mellett foglal állást, alig várva, hogy a nemzet fiai közül néhányan összejöjjenek egy magán ember házában és kikiáltásuk államuk függetlenségét. Ha valaki kikiált valamit, a mi nincs, a kikiáltás semmire sem használ, ha pedig olyat kiált ki, ami van, akkor felesleges a kikiáltás.

Mily szigorral ragaszkodnék ehhez az axiómához más alkalommal Európa diplomáciája. De most a boldog albánok még ettől is szabadultak; még ennek a lehetőségét is előmozdította az európai diplomácia.

Ki hitte volna, hogy valakire nézve szerencse, ha többen akarják felfalni s az egyik irigyli a másiktól a falatot? Ennek köszönhetette életét nem egy misszionárius az atropophangok közt; de nemzet csak egy volt eddig, amely így járt: az albán nemzet.

Mi, magyarok örömmel üdvözljük annak a vitéz nemzetnek függetlenségét, amelyet ötszáz év előtt elvesztett Skanderbeg hősi ellentállása dacára. Ismerve az albán népnek a függetlenség után való soha nem szünetelő vágyódását, aggódva láttuk az utóbbi két évtizedben, miképpen vette oltalma alá Albánia katolikusait a mi kettős monarchiánk. Aggódva láttuk, miképpen állított fel egymásután postahivatalokat

albán földön, felhasználva azt, hogy a török kapitulációk értelmében e posták (és más állam postáinak) kezelése török ellenőrzés nélkül történt, úgy hogy e postahivatalok mindannyi kis Ausztria-Magyarország volt. Ép azért aggódtunk mi magyarok, mert Albánia függetlenségének voltunk és vagyunk barátai és úgy látszott nekünk, mintha az albán földön megnyilatkozó osztrák, magyar törekvéseknek kedvezett volna az, hogy 1891 január 31-ike után, midőn Crispi olasz miniszterelhök megbukott, utóda Rugini sietett minden Albániában föntartott olasz iskolát bezárni.

Most Albánia a sors kegyence, Nemcsak az európai diplomácia kívánja függetlenségét, hanem aznap, amidőn Durazzóban e függetlenséget kikiáltották Ismail Kemal követői, ugyanaz nap Noradunghian autonómiát eszközölt ki Albánia számára, úgy hogy most már előről, hátulról kínálják szabadsággal ezt a boldog országot.

Csakis Görögország okvetetlenkedik, midőn (tudva, mit csinál) elfoglalja a valonai öböl bejáratánál levő kis lakatlan szigetet. De az olasz is tudja, mit csinál s ép ez okból ezt bizonyára nem türi el. Mert Valona az egyetlen kikötő, mely védett haditengerészeti állomásra alkalmas, Durazzo, Sangiovanni, Alessio pedig erre mind alkalmatlanok.

Mi lesz, ha a diplomácia észreveszi Valona értékét?

Alkotmányunk utolsó foszlányai.

Batthyány Tivadar gróf a helyzetről.

Budapest, december 2.

Batthyány Tivadar gróf, a függetlenségi és negyvennyolcas párt alelnöke szombat este megjelent a VII. kerületi függetlenségi párt lakomáján és ez alkalommal nagyérdékű nyilatkozatot tett úgy a belpolitikai, mint a külpolitikai helyzettel kapcsolatban. A lakomán Dr Valkó Fülöp megleghangú felszólalásban ünnepelte Batthyány Tivadart, aki később beszédet mondott.

— Minden jel arra vall, — így kezdte felszólalását — hogy rövidesen a magyar alkotmányos élet utolsó foszlányait is eltaszítják és Magyarország belép azon államok sorába, melyeknél az alkotmányosság, a szabadságintézmények a múltnak emlékei közé soroztatnak. Ma már közéállunk ahhoz és az a törvényjavaslat, melyet a jelenlegi kormányzat ma terjesztett elő, azt mutatja, hogy az örület lejőjén rohamlépésekkel haladnak egész le addig az örvényig, amelyhez ha egyszer elérkeztünk, a jó Isten a tudója annak honnan, hová, hol fogunk abból kikerülni.

Én, mint alkotmányosan érző és gondolkodó ember, mindaddig, amíg módom és eszközüm lesz rá, kötelességemnek tartom küzdeni elveimért, hazámért, jólétéért, sza-

badságáért, a magyar nép jogaiért. (Zajos éljenzés és taps.) Ha majd az erőszak hatalma megállit utamban, akkor is ezzel az elhatározással fogok megállani, hogy ott, ahol és amikor csak lehetséges, folytatom a küzdelmet elbarátaimmal, amelyről legbensőbb hitem, hogy az alkotmányos monarchiának, a magyar nemzetnek, az osztrák-magyar kettős monarchia igaz érdekeinek szolgálására teszem. (Zajos éljenzés.)

Az utóbbi napokban gyakran halljuk, hogy ilyen nehéz időben a nemzet fiainak együtt kellene lenniök. Igaz. Azonban nem az ellenzék az, amely békét csinálhat, azt kezdeményezhetné, hanem ezt az a hatalom teheti meg, melynek kezében az ország ügyeinek intézése van. Návay Lajos ur ma beállott a Tisza-gárának közlegényei sorába. Egyetlen nyilatkozatára reflektálók e után. Azt állítja, hogy az ellenzék ultimátumot szegzett a kormány mellé. Nem igaz! Khuen alatt az egyetlen akadályul mindig azt hozták fel, hogy az ellenzék nem egységes a választójogi felfogásában. Ezen akadályt elhárítottuk, amidőn egységes álláspontra helyezkedtünk a választójogot illetően, holott nem nekünk, hanem elsősorban a kormánynak, amely a törvényjavaslatot készíti és beterjeszti, lett volna ez a kötelessége. Amide mi felállítottuk választójogi propezióinkat, de nem ultimátumot adtunk, hanem csak a minimumot jeleztük meg és én legalább a magam részéről biztosítom Návay urat és összes társait, hogy ha ez a minimum talán kevés nekik, jöjjenek többel, nem fogjuk választói javaslatunkat ultimátumként mellüknek szegezni, hanem örömmel fogjuk a többet elfogadni. (Hosszantartó zajos éljenzés és taps.)

Soha nagyobb szükség nem volt arra, hogy a függetlenségi propagandát minél nagyobb erővel folytassuk, mint most. Az ország rohamosan pusztul, anyagilag és erkölcsileg züllik. Bármilyenek legyenek a jövő fejleményei, jöhetnek békeajánlatokkal, — én a béke embere voltam mindig, a békéért harcolok ma is — a békeajánlatokkal szemben a legmesszebbmenő engedékenységet fogom tanusítani, de egy kérdésben biztosítok mindenkit, hogy egy tapodtat sem engedek, ez a választójog kérdése. (Zajos éljenzés.) Itt lehet radikálisabb ajánlatot tenni, de kevesebbet, mint amennyiben az ellenzék megállapodott, nem fogadhatunk el, mert akkor oly lépést tennénk, amely a XX. században a magyar nemzet tradíciójának nem felel meg. (Zajos éljenzés és taps.)

A kormány, amely szociális politikát hirdetett, a jövedelmi adó végrehajtási újításával és a betegápolási pótdadó felemelésével erősen sújtja a népet. Most Lukács és Tisza beterjesztenek egy javaslatot, melylyel felhatalmazást kap a kormány, hogy nemcsak a háború alatt, hanem a háborús mozgalmak cégére alatt, mozgósítás esetére, amikor a kormánynak tetszik megszüntethet minden szabadságintézményt, felfüggesztheti a sajtószabadságot, a gyülekezési szabadságot, megszűnik az egyesületi jog, elkoboznak minden jogot, minden szabadságot. Csak mesterségesen való zavart kell felidéznie a kormánynak, hogy egy-két ezredet mozgósíthasson s akkor törvényerővel életbeléptetheti az abszolutizmust, megszűnik az esküdt-szék intézménye, meg a polgárság minden jogszabadsága.

Eljutott a magyar nemzet a Golgota utján a legvégső fokig. Előre megmondottuk, hogy a június 4-ike csak kezdet, hogy a lejtőn tovább fogunk siklani, hdgy végig kell járnuuk a Golgota minden kálváriáját, az utolsó stáció és a nyílt abszolutizmus törvénybeiktatását.

Számoljunk azzal, hogy ebben az országban nem lesz több szabadság, jog, nem leszünk többé emberek, számoljunk ezzel és

miként ez Ur Jézus, járjuk végig Golgotánkat. De hiszünk abban, hogy a Judások bűnhődni fognak, hiszünk Magyarország demokratikus feltámasztásában.

Hosszantartó lelkes éljenzés és szakadatlan tapsvihar fogadta a beszédet. Az egybegyűltek felállottak és úgy ünnepeleltek percekig Batthyányt, kit számtalan felköszöntőben üdvözöltek a lakoma folyamán.

A községi jégvermek.

Sajátságos, hogy a községi jégvermek egészségügyére nézve nincsen közigazgatásuknak sem törvényes, sem rendeleti jogszabálya.

Az 1879. évi LX. t.-c. alapján ország-szerterve alkotott vármegyei szabályrendeletek is, melyek a köztisztaságra vonatkoznak, mindenre kiterjednek, de a jégvermek egészségügyét nem érintik. Pedig a jégnek közegészségügyi szempontból ugyanolyan tekintetek alá kell esnie, mint az ivóviznek. A jégzsűksélet biztosítására nézve van intézkedés, de a biztosítás mikéntje és a jég elhelyezése már nincs felügyelet alá vetve. Az alispánok ugyanis, így tél elején, minden vármegyében elrendelik, hogy a községi előljáróságok gondoskodjanak a jégvermek, megtöltéséről. Azzal aztán, hogy a jégverem és a benne felhalmozandó jég megfelel e a közegészségügyi kívánalmaknak, senki sem törődik. Pedig sok mindenféle tudnivaló van e kérdések körül is. A jégvermek készítésénél legelső szempont a talaj, ahol a vermet ássák.

Legcélszerűbb lenne a jégverem falát rendszeres téglafalként előállítani, legtöbbhelyütt azonban úgy áll a dolog, hogy a verem pusztá földfala és a behordott jégretek közre vékony szalma vagy nádvetét tesznek csupán. Éber figyelemmel kellene tehát lenni oly irányban, hogy a talaj, amelyben a község egész évi gyógy- és egyéb jégzsűksége van, ne legyen fertőzött, nehogy posványhoz, személgödörhöz, istállóhoz közel álljon és az inficiáló szenny a jéghez juthasson.

Persze, általában a községi birakra lévén bízva a jégveremfelállítás, az elősorolt szempontok vajmi kevés figyelemben részesülnek. Talán még a talajjal is fontosabb az, hogy a jégverem megtöltése hommát történik. Nem mindenütt van ugyanis élővíz vagy nagyobb tó, amelynek vize feltétlenül tiszta és használható. Sok helyen valami holt víz, őszi esőzéstől megdagadt mocsárvíz szolgáltatja a jéget.

Ily esetben orvosi ellenőrzés nélkül jégbehordásról szó sem lehetne. Megvizsgálandó lenne a víz partja, talaja, sőt nem szabadna arról sem megfeledkezni, hogy mily tájakra folyik össze a víz. Mert az a körülmény, hogy a jég akár kristálytiszta is, még nem biztosíték egyszersmind arra nézve, hogy egészséges és élvezhető-e?

A víznek sajátága az, hogy nyugodt állapotban megülededik s felső rétegei tisztulnak. Ez azonban közegészségügyi tekintetben mit sem jelent; a kristálytiszta mocsárvíz a káros élősdiek milliárdjával lehet telítve.

Bár rendeleti intézkedés — mint említettük — nincsen a községi jégvermek közegészségügyére vonatkozólag, mégsem ártana, ha a községi és körorvos urak utána néznének a jégvermek (nemcsak a községi, de a magánosok, mészárosok, hentesek, kocsmárosok tulajdonában levő jégvermek) talaji és kezelési tisztaságának. Nem kerülne nagyobb fáradságba és ki tudja, micsoda kóros inficiálást szüntetne, illetőleg akadályozna meg gondosságuk?

SZ. E.

— Mindenik új előfizető, aki a következő negyedévre most előfizet, a „Székely-Udvarhely” ez évben megjelenő összes számait ingyen kapja.

Színes képek.

Kortés nóta.

Ad notam: Kossuth Lajos azt izente...

Soó Domokos polgármester,

Ő lesz ez állásra ember.

Megválasztjuk őt e helyre;

Becsületes, igaz lelke...

Éljen tehát Soó Domokos.

Nem kell többé Gotthárd János

Éljen a város!

Soó Domokos főtanácsos

Lenditi fel csak a várost.

Benne bizunk, neki hiszünk,

Ő lesz hív polgármesterünk.

Éljen tehát Soó Domokos,

Nem kell nekünk Gotthárd János,

Éljen a város!

Székely anya-város fia,

Nem lehet hozzá mostoha.

Ha mindnyájan vele tartunk,

Hálájára számíthatunk.

Éljen tehát Soó Domokos,

Nem kell többé Gotthárd János,

Éljen a város!

Uj képviselő.

Irodalom.

Rudnyánszky Gyula új verseskönyve. A nyáron került vissza sok évi tartózkodás után Amerikából Rudnyánszky Gyula, szeme világot elvesztve, de alkotó ereje és kedve teljességében. Egy kötet verset hozott magával az Uj-világból, amelyeket most adott ki „Napszállat felé” címmel. A ritka gazdag tartalmu verskötet a hirneves költőnek tíz év óta irt verseit tartalmazza s megmutatja az olvasónak, hogy az egy évtized, mióta Rudnyánszkynek nem jelent meg könyve, egyáltalán nem érintette alkotó erejét, sőt azóta kimélyült, eszmékben és formákban gazdagabb lett. Az új gondolatokat, melyeket a jelen élete felszínre vetett, az új szellemi irányt a régi nemzeti alapon olvastotta magába s így tárgyalja azokat a kérdéseket, melyek a mai gondolkodás előterében állnak. Harmincöt évi költői pályájának legtermékenyebb korszaka éppen az, melyet Amerikában töltött s a mely ebből az új könyvében tükröződik. A magyar költészetben egyedül áll az a sorozata, mely „Amerikai versek” cím alatt az új világba vetődött magyar lelkek életét tükrözi, nálunk teljesen új hangon. Hosszabb epikus versei, tíz költőileg feldolgozott népmeséje a mai magyar elbeszélő költészetnek legszebb termékei közé tartoznak. Forgács című aforizmaciklusa, egy, a dolgokat magas szempontból néző, humoros hangulatu lélek elmélkedéséi. A könyv méltán mutatja be a hosszú távollét után hazatérő költő; esinos kiállítás a s olesó ára is segíteni fogja mennél szélesebb körben való elterjedését. A kötetet a Franklin-Társulat adta ki; ára kötve 5 korona.

— **A jövő év** közeledik. Nem érdektelen tudni tehát, hogy az 1913-ik esztendő szerdával kezdődik s azzal is végződik, nap- és holdfogyatkozás nem lesz. Az uralkodó bolygó a Venus. A farsang mindössze 29 napig, január 7-től február 4-ig fog tartani. Husvét igen korán lesz, március 23-án, pünköst pedig május 11-én. Ezen ünnepek második napját tudvalevően a pápai rendelkezés értelmében már a jövő évben elejtik. Vízkereszt hétfőre, áldozó csütörtök május 1-re, Péter-Pál vasárnapra, Nagyholdogasszony péntekre esik. Szeptélen főgántas ünnepe hétfői napon lesz. A görög katolikusok husvétja öt héttel később lesz, mint a római katolikusoké, i. e. április 27-én.

OLVASSUK és terjesztjük a függetlenségi lapokat, ezek védik jogainkat s küzdenek a hazáért!

HIREK.

— **Csekély két koronáért** — hetenkint kétszer — egész éven át politikai lapot olvashat mindenki otthon, ha ötödmagával társaságban előfizet a »Székely-Udvarhely« című 1848-as függetlenségi székely újságra. Kérjen mutatványszámot még ma. Levelezőlapját címezze a »Székely-Udvarhely« kiadóhivatalának Székelyudvarhely és egy példányt megtekintésre azonnal szívesen kap. Aki ellenzéki újságot ma nem olvas, az megérdemli, hogy jobbágy sorsban vakon, orránál fogva vezessék és róla, nélküle hátrózzanak. Olvassa és terjessze mindenki a haza önállóságáért, függetlenségéért küzdő hamisítatlan ellenzéki lapokat! A nemzet minden jóra való fiára most van szüksége a hazának. Gondoskodjunk róla, hogy csakis megbízható lapokat olvasson a nép; a kormány garmadával küldi ingyen a maszlagot. Vigyázzunk a függetlenségi sajtó szabad mozgására, mert hova-tovább súlyosabb békókat rak erre a népet örök rabigába hajtani szándékozó bérenchad. Mozduljon meg a székely nemzet és letiporni ne engedje magát s a jövő nemzedéket! Nézzen és lásson a saját szemével! Ha összetartunk és kitarunk, új élet hajnala dereng felénk; másképp pedig a megsemmisülés veszélye fenyeget. Álljunk tehát talpa addig, amíg állhatunk és nem késő!

— **Megalakult a képviselőtestület.** Székelyudvarhely város képviselőtestülete az 1886. évi XXII. t.-c. 53. §-a alapján e hó 2-án d. u. 3 órakor, Dr. Sebasi János alispán elnöklésével tartott közgyűlésen megalakult. Az alakulás egész egyszerűen, minden ünnepesebb színezet nélkül történt. Nézetünk szerint pedig ilyen alkalmakkor lehetne és talán kellene is rövid visszapillantást vetni a múltba s egy kis felsőbb hatósági lelkesültséget adni a jövőre. No, de ez nincs előírva és megtenni sem muszáj. Nem is fárastotta magát vele az alispán.

— **Eljegyzés.** László Gizellát, László Dénes fenyédi róm. kath. kántor-tanító és neje kedves leányát, eljegyezte Tamás Albert nagyváradai Máv. mozdonyvezető Fenyéd községben.

— **Tisztújítás a városnál.** Székelyudvarhely város közigazgatási tisztviselői kara, választás előtt áll. Az egyes állásokra az alispáni hivatal e hó 16-iki határidővel, a pályázatot már kiírta. Úgy hallatszik, hogy a választás is e hó 20-iki körül megtörténik. Nagy érdeklődés mutatkozik városszerte a választás iránt. Különösen az eddigi polgármester működésével nincs megelégedve a közönség. A közbizalom — a mint a hangulat mutatja — Soó Domokos J. tanácsos, polgármesterhelyettes felé irányul. Ői ohajtaná a város élén látni a közönség; még pedig minden mesterkelt hangulatkeltés nélkül. Az ambíciózus fiatal ember — hitünk szerint — teljes mértékben be is tudná tölteni a felelősségteljes és a város jövő alakulására oly nagyfontosságú állást. Erős pártja van és pedig olyan egyénekből, kik egyedül a város érdekét tekintik szemelőtt tartandónak s önként állottak táborába. Bár kik pályázzanak is a polgármesteri állásra, e körülménnyel számolniok kell majd. A választás — ha tiz választó szavazást kíván — szavazatlapon által történik.

— **Búcsuestély.** Szentpétery Ferenc gyulafehérvári posta- és táviradafőnök tiszteletére, Székelyudvarhelyről való eltávolítása alkalmából e hó 8-án (vasárnap) este fél nyolc órakor, Barkóczy Albert Hungária-szállójának éttermében, ismerősei és jóbarátjai, búcsuestélyt rendeznek. Részvételi díj 3 K. Jelentkezéseket elfogad a székelyudvarhelyi m. kir. posta- és táviradahivatal tisztikara.

— **Itt a példa, kövessétek.** A »Székely Tanügy« e. lap 1912. nov. 15. számából a fenti címen vesszük át az alábbiakat: »Ez a szállóigét a homoródszentpáli községi szövetkezetek nyolc éves történetének olvasása közben ujtjuk fel. Ugyanis Ürmösi József,

a falu érdemes unitárius lelkésze, de közgazdasági téren is lelkes vezére, megírta az általa, jobbak támogatásával alakított és gyarapodásra, egyben a tagok javára vezetett szövetkezetek 8 éves történetét, a hol leírván verejték teljes agitációja körülményeit, az eredményt számokban feltünteti. Minden község népe, mely érzékkel bír az erkölcsi és anyagi haladás iránt és ezért dolgozni is tud, megérdemli, hogy a nyilvánosság előtti számot adjon működéséről, — ugymond — nem a dicséret és elismerésért, mert a jól végzett munka önmagában hordja dicséretét, hanem a példaadásért. És ebben a tiszteletes urnak igazsága van. Követjük őt és bemutatjuk a munkája eredményét mi is. A »Székely-Udvarhely«-ben már ismertett statisztikai adatok közlése után, így fejezi be ismertetését: »Azt mondja a pap, füzete vége, hogy neki egy kötetre való panasza lenne, ha az elmúlt évek viszontagságaira gondol. Nekünk meg egy kötetre való dicséretünk. De most elégedjek meg azzal, hogy a fajunk megmentése körül fáradozók elé példányképpül állítjuk Isten éltesse!«

— **Mesterséges hus.** A husrágóság kérdésében új nézőpontok kerülnek nemsokára megbírálás alá. A »Budapest« már több ízben írt a műhusról, mint kísérletről s most arról kapott hírt, hogy egy belga kémikus tényleg gyakorlati megoldásra alkalmas módon találta fel a mesterséges hus készítését. Ez a feltalálás voltaképpen nem egyéb, mint a legutóbbi szenzációs kémiai felfedezések alkalmazása. Elő tudnak állítani mesterséges uton cukrot, zsírt és fehérjét és ezek alapján már nem csoda, ha a mesterséges nitrátokat is elő lehet állítani. Effront a neve annak a belga kémikusnak, aki ugyszólván értéktelen nyersanyagokat dolgoz fel hussá. A sör- és a cukorgyártás hulladékait, mosva, kénsavval, kalciummal kezelve, átszűrve, sajtolva, füstölve, teljesen a hus izének megfelelő anyagot állít elő. Amellett, hogy tartóssága csaknem korlátlan, a tápereje kétszer akkora, mint a természetes húsé. Jelenleg a brüsszeli királyi vegyállomáson kísérleteznek az anyaggal. A belga lapok megemlékeznek arról, hogy Effront néhány évvel ezelőt szénából, lóheréből, csalamádéból és répapalevelekből igen jó tápértékű emberi eledéleket tudott előállítani.

— **A telepengedelem.** Fölmerült eset alkalmából mondotta ki a kereskedelmi miniszter, hogy ha a telepengedelemért folyamodó fél kifejezetten időhöz kötötten kéri a telepengedelmet, az időbeli megszakítással kiadható. Ellenben, ha a folyamodó fél nem jelenti be kifejezetten, hogy az engedelemnek időhöz kötötten való megadását kéri, a telepengedelem időbeli megszorítással nem szolgáltatható ki.

— **Előadások a fogyasztási szövetkezetekről.** Mindazon községek, amelyek nem ismerik a fogyasztási szövetkezetek gazdasági jelentőségét s tudni akarják, hogy minő előnyök remélhetők a falusi fogyasztók szervezkedéséből, kérjenek előadót a »Hangya« a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezetének igazgatóságától (Budapest, IX. Közraktár-u. 34.) A Hangya minden községbe küld előadót, ahonnan megkeresést kap. Az előadások teljesen díjmentesek s a meghívóknak a községeknek summiféle költséget nem okoznak.

— **A székelyderzsi tanítói állásokra** mégis kiírták a pályázatot. Kiss Jakab és neje Liphay Matild tehát — úgy látszik — elmennek, megválnak édes otthonuktól, hol élni és meghalni kívántak a szegény, elhagyott székely népet. Áthelyeztetette a nagy hatalmu oklándi követ s mert Kiss Jakab 48-as függetlenségi érzelmeit elnyomni nem tudta, mert becsületes, igaz magyar akart maradni, állását másnak, alkalmasabb egyénnek adják. Így történik ez nálunk, ebben az alkotmánytörő, sötét korszakban.

— **A munkapárti ülések** az ország házában egyre tartanak. Az ellenzéki képviselőket még mindig fegyveres erővel tartja távol Tisza uraság erőszakossága. Az ellenzék naponta testületileg vonul fel és próbálkozik a képviselőházba bejutni, de Pavlik lovagék ezt nem engedik. A keddi felvonulásban Dr. Valentsik Ferenc képviselőnk is résztvett, aki e hó 7-től még további 15 ülésnapra van kizárva.

— **A NAP a magyar újságírás szezációja.** Tessék elolvasni és feltétlenül meggyőződik róla, aminthogy azonnal kostatálni fogja azt is, hogy A Nap a magyar közönség legkedvesebb lapja. A 48-as eszmék és a magyar nemzeti törekvések egyetlen hű és törhetetlen szószólója. Főszerkesztő: Braun Sándor. Dr. Hajdu Miklós társszerkesztő. Munkatársai: a magyar újságírás kiünöségei. Példányszáma amerikai újságisiker: 155.000 példány naponként. Egy szám 6 fillér. Előfizetési ár: egy évre 18 korona, felévre 9, negyedévre 4 korona 50 fillér, egy hónapra 1 korona 60 fillér. Minden jó magyar fizessen elő A NAP-ra!

— **A Hét,** Kiss József hetilapja pályafutásának huszonnegyedik esztendőjét kezdi meg a jövő év januárjával. Az új évfolyam küszöbén jogos büszkeséggel hivatkozhatik arra, hogy a magyar irodalom új korát A Hét indította. Ez a lap volt kezdettől fogva az, amely utat nyitott az új hangoknak, új irodalmi irányoknak és felkeltette a magyar közönség olvasókedvét és figyelmét az irodalmi magaslatokon álló alkotások iránt. A Hétben ezután is fiatalos erőt, eleven harsogást és igazi haladást talál az olvasó. A Hét csak a szépet keresi és csak a szépet adja. Esztétikai törvénye, hogy minden, ami szép, az modern is. És modern csak az lehet, ami szép. A nívót többre becsüli, mint a felkapott jelzőszavakat, a kétes értékek előtt nem hódol meg csak azért, hogy alázatosnak lássék. Cikkeit a magyar hirlapirodalom legkiválóbb erői írják, novellái magas irodalmi színvonalon mutatják be a meglevő irányzatok mindegyikét. Rovatai, melyekben az irodalmi színházi és művészi eseményeket tárgyalja, mindig elevenek, tartalmasak és szellemesek. Két apróbb rovata pedig: a Toll és Tör és az Innen-Onnan egészen speciálisai A Hétnek.

A Hét előfizetési ára félévre 10 korona. Aki a januártól kezdődő előfizetés összegét most már beküldi, annak újévig ingyen küldik a lapot. Mutatványszámot a kiadóhivatal (Budapest, VIII., Népszínház-utca 22.) ingyen küld.

— **Olcsó és szép kiadása róm. kath. imakönyvek** színes képekkel díszítve, a győri és pécsi egyházmegyei hatóság engedélyezésével, gyönyörű választékban kaphatók Betegh Pál könyv-, zenemű-, papíros-, író- és rajzszerűletében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

— **Csomagoló papír** kilószámra kapható e lap kiadóhivatalánál Kossuth-utca 31.

Névjegyek a közeledő új-évre most már megrendelendők Betegh Pálnál, hol a legnagyobb választék van a legújabb divatu papírokból

húzott drótszállal.
kb. 75 százalék áram megtakarítás.
TÖRNETETLEN!
Magyar
SIEMENS-SCHUCKERT-MŰVEK
Budapest, VI. Teréz-körut 36.

Árverési hirdetmény.

Alulírott, mint ifj. Jancsó Mózes kézdivásárhelyi sörgyáros és neje csődtömeggondnoka a kézdivásárhelyi kir. Törvényszék, mint csődbíró-ság 7977-912. polg. számú határozata folytán közhírré teszem, hogy ifj. Jancsó Mózes és neje csődtömegében levő, a sörgyári üzem folytatásához tartozó és alább felsorolandó ingók, küldött bir. végrehajtó által, az én közbenjövetelemmel, nyilvános árverésen **Kézdivásárhelyen** vagyonbukottak lakásán **1912. december hó 16-án délelőtt 9 órakor** és következő napokon ugyan ezen időben (ünneppok kivételével) leltári tételként eladtnak, a megelőző árverési hirdetményben foglalt egyéb ingóságokkal együtt. Kikiáltási ár, a leltári becsár.

A sörgyári üzem folytatásához tartozó és eladás alá kerülő ingók:

Drb:	Beszerzési ár:	Becsár:
	K f	K f
1268 Sörös láda	6370	3674
29912 Sörös üveg	4357 37	4199 50
19588 Sörös üveg		
hüvely	352 48	179 82
15 Sörhordó láda	45	6 50
2 50 hektóliteres cserefa kád	2080	1000
1 Szél kazán géphajtásra	380	200
1 Patent dugaszoló gép	270	150
1 Sörlefejtő gép 12 csappal	1300	800
1 Gloria dugaszoló gép	200	160
1 Dugaszoló gép Bachaustól)	274	180
1 " " "	220	120
1 Üveg áztató láda	15	05
1 Üveg kefélő gép	950	150
1 Kézi kefélő gép	28	05
1 " " "	20	02
1 Nagy vizcső	05	02
1 Üvegöblítő ládával	10	01
1 Szennyvíz szivattyú felszereléssel	420	150
1 Gloria dugaszoló gép	220	120
1 " " "	120	20
1 Mosó kád	08	01
1 Paszterizáló vasszekrény	400	160
1 " " kisebb	300	60
20 Gőz és vízvezető cső	60	10
5 Vízvezető cső	25	05
1 Lecsorgató láda csővel	20	01
1 Nagy szijkerék 98 cm. átm	84	10
1 Főtranszmissió tengellyel 65 m. m. átmérővel 6 m. hosszúságban	156	30
1 Szijkerék 44 cm. átmérővel	22	05
1 " 40 " "	27	06
1 " 62 " "	30	06
1 " 80 " "	40	08
1 " 56 " "	24	05
1 4 m. hosszú 50 mm. vastag transzmissió tengely	70	20
1 4 1/2 méter hosszú 50		

Drb:	Beszerzési ár:	Becsár:
	K f	K f
n.m. vastag transzmissió tengely	20	15
1 Szijkerék 80 cm. átmérővel	40	08
1 " 30 " "	15	03
3 Érc állvány rézbetétű csappal	69	02
137 méter vízvezető 5 és 6/4 csővel	120	20
6 Használt vízcsap	60	05
9 5/4 vizcső	27	05
20 Cólos vizcső 5 vintellel	85	10
2 Vízcsap a paszterizálóból	15	02
1 Sörlevezető rézcső 25 m 6 hollandi csavarral	320	45
1 165 literes cserefa hordó	19 20	06
1 139 " "	25	10
1 Vizszivattyú gőzörre berendezve	360	150
1 Kipuffogó gőzcső 15 m. hosszú 5/4 vastag	45	05
1 Szijkerék 6 cm. széles	26	05
1 " 58 " "	20	05
1 Főgőzcső 25.5 m. hosszú	200	40
2 11 m. hosszú tápvízcső egy rez szeleppel	30	10
2 Szijkerék tengely 2 drb állványval szivattyú hajtásra	168	40
1 11 m. főszij	300	100
1 Komló szűrő	200	100
1 Árpaörölő malom	600	300
1 Melegvíz tartály	300	100
2 Gőzcső kigőző alaku	100	15
2 " " "	30	10
1 Rézcső	15	05
1 Vas víztartály	450	200
1 Vízvezető cső	15	05
1 Vas hűtő bárka 5 vas gerendán	850	200
1 Keverő készülék vashól 6 drb rézszűrő lappal	4300	1000
1 60 m. vízvezető cső 5 rez csappal 5 m. melegvízvezető rézcső rézcsappal	22	08
1 Nagy rézcsap kazánhoz	100	20
1 nagy rézcsap sörfőző üst-höz	150	20

Drb:	Beszerzési ár:	Becsár:
	K f	K f
1 Centrifugál vezetékkel és levezető csappal	540	200
1 Elő melegítő kazán	300	100
1 Sörfőző üst	450	150
1 Hosszu szij (12 m.)	45	20
1 Corvin féle gőzkazán	6000	1000
1 Kazán tápláláshoz szükséges szelep és kieresztő szelep 6 m.		
2 cólos csővezetővel	1000	10
1 Vízvezető cső a kazánban	380	80
1 Vurtington szivattyú	350	50
1 Kovács ülő	36	25
1 Körforgó szivattyú	580	50
1 Fuvó, nyomó szerkezettel	60	20
1 Körfűrésztengely	30	05
1 Áttételi tengely tartóval és szijkerékekkel	55	10
1 Szivattyú	200	116
1 Karimol gép csap	30	06
1 Réz láger	25	05
83 Cserefa donga	83	10
85 Különböző vascső	35	05
1 Zsák maláta	20	01
4 báll paradugó	1800	1400
555 kiló komló	5106	3670
1 Sörlefejtő filter mosó szerkezettel	1400	300
1 Szél kazán	200	30
1 1080 literes sörös hordó	123 60	51 50
1 1041 " " "	124 92	52
1 1009 " " "	120 80	50
1 1047 " " "	125	53
1 Jelzetlen hordó	120	50
1 1025 lit. sörös hordó	123	51
1 Jelzetlen hordó	130	50
1 1089 l. sörös hordó	130	50
1 1080 " "	129	50
1 1000 " "	120	54
1 1080 " "	129	50
1 1016 " "	121	56
1 1129 " "	136	61
1 1220 " "	146	51
1 1029 " "	123	51
1 25 hkl. cserefa kád	300	100
1 " " "	300	100
1 Pómpa sörlefejtő	160	30
1 Nagy cserefa kád	360	120
1 25 hkl. cserefa kád	300	100
1 " " "	"	"
1 " " "	"	"
1 " " "	"	"
1 " " "	"	"
1 " " "	"	"

Drb:	Beszerzési ár:	Becsár:
	K f	K f
1 1390 l. cserefa hordó	158	80
1 900 l. " "	108 80	48
1 1020 " "	166	51
1 1200 " "	122 40	62
1 1044 " "	144	51
1 1300 " "	130 20	72
1 967 " "	100	46
1 1200 " "	144	62
1 1037 " "	123	51
1 1000 " "	120	51
1 1005 " "	122	52
1 1200 " "	144	62
1 1053 " "	128	52
1 1300 " "	158	72
1 1034 " "	125	52
1 1022 " "	121	54
1 1055 " "	126	54
1 1200 " "	144	62
1 1200 " "	144	62
1 1050 " "	125	53
1 1200 " "	144	62
1 1200 " "	144	62
1 1055 " "	126	54
1 1200 " "	144	54
1 1072 " "	118 64	53
1 1200 " "	144	54
1 1200 " "	115 60	50
1 1013 literes cserefa hordó	144	54
1 1200 " "	168	54
1 1400 " "	144	60
1 1200 " "	144	70
1 1047 " "	125	54
1 1692 " "	193	51
1 1056 " "	126	85
1 1600 " "	192	54
1 1700 " "	193	80
1 1500 " "	280	185
1 1400 " "	168	140
9 Üst	360	100

Kézdivásárhely, 1912. november 26-án.

DR JANCsó BÉLA ügyvéd
csődtömeggondnok.

Szám: 5683-1912

Hirdetmény.

Homoródszentmárton és vidéke tejszövetkezet felszámolásban cég felszámoló bizottsága közhírré teszi, hogy a szövetkezet az 1912. évi március hó 23. napján tartott rendes közgyűlésen feloszlását elhatározta.

A szövetkezet felszámoló bizottsága felhívja tehát a szövetkezet hitelezőit, hogy a K. T. 249. §. 2-ik bekezdése értelmében követeléseiket ezen hirdetmény közzétételétől számított hat (hat) hó alatt a szövetkezettel szemben érvényesítsék.

A kir. törvényszék, mini kereskedelmi bíróság.

Székelyudvarhely, 1912. évi nov. 11-én.

Gyarmathy Ferenc s. k.
kir. tiszéki bír.

A kiadmány hitelül:
Szama Albert
kiadó.

Eladó méhek. Nyolc drb méretű kapár jól betellett méhekkel eladó László Dénes kántor-tanítónál Fenyéden.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi borügyszerkedőné a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható